

РЕШЕНИЕ

№ 1180

гр. София, 24.10.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 1-ВИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на дванадесети октомври през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Елизабет Петрова

Членове: Катерина Рачева
Михаил Малчев

при участието на секретаря Росица Й. Вьонг
като разгледа докладваното от Михаил Малчев Въззивно гражданско дело № 20231000501825 по описа за 2023 година

Производството е по реда на чл. 258 и сл. ГПК.

С решение №46/11.04.2023 г. по гр. д. №179/2022 г. по описа на Софийски окръжен съд, е осъдено на основание чл. 432 КЗ, чл. 45 ЗЗД, чл. 52 ЗЗД и чл. 497, ал. 1, т. 1 КЗ, „ЗАСТРАХОВАТЕЛНО ДРУЖЕСТВО „ЕВРОИНС“ АД, ЕИК121265113, да заплати на В. Й. К., ЕГН:*****, сумата 60 000 лева, застрахователно обезщетение за неимуществени вреди, болки и страдания, претърпените от В. Й. К. в резултат на ПТП, заедно със законната лихва върху присъдената сума от 29.09.2022 г. до окончателното изплащане на сумата, като е отхвърлен иска за остатъка до пълния предявен размер от 120 000 лева и за лихва за периода от 10.06.2022 г. - 28.09.2022 г. като неоснователен.

Посоченото решение е обжалвано от ищеца В. Й. К., действащ чрез процесуалния си представител, в неизгодната за него отхвърлителна част – в частта му, в която предявеният иск за неимуществени вреди, ведно със законната лихва от 10.06.2022 г. до окончателното изплащане на обезщетението, е отхвърлен за разликата над уважения размер от 60 000 лева до пълния предявен размер от 120 000 лева. Във въззивната жалба се излагат подробни съображения, че решението в обжалваната част е неправилно, незаконосъобразно, необосновано, постановено в несъответствие със събраните доказателства. Твърди се, че първоинстанционният съд при определяне на дължимия размер на обезщетението не се е съобразил с

настъпилите в резултат на процесното ПТП телесни увреждания, претърпените психически травми и принципа за справедливост по смисъла на чл. 52 ЗЗД. Моли се решението да бъде отменено в обжалваната част, а предявеният иск за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди да бъде изцяло уважен до претендирания размер от 120 000 лева. Прави се искане да се присъдят направените пред двете инстанции съдебни разноски.

В установения от закона срок, въззиваемият и ответник в първоинстанционното производство – ЗД „ЕВРОИНС“ АД, не е депозирал отговор на въззивната жалба.

Предмет на настоящото въззивно производство е и депозирана по реда на чл. 263, ал. 2 ГПК насрещна въззивна жалба от страна на ЗД „ЕВРОИНС“ АД, действащо чрез процесуалния си представител, срещу частта от решение №46/11.04.2023 г., с която е присъдена законна лихва върху сумата от 60 000 лева от 29.09.2022 г. до окончателното изплащане на сумата. В насрещната въззивна жалба се излагат съображения, че неправилно е присъдена законна лихва върху вземането за застрахователно обезщетение, тъй като ищецът не е предоставил банкова сметка, по която да бъде изплатено това обезщетение и е станал причина за забавата. Моли се да бъде отменено в обжалваната част първоинстанционното решение.

В установения от закона срок, въззиваемият по насрещната жалба и ищец в първоинстанционното производство – В. Й. К., не е депозирал отговор.

Воззивната жалба и насрещната въззивна жалба са подадена в срок от активно легитимирани страни в процеса против съдебно решение, подлежащо на въззивно обжалване, поради което са допустими и следва да бъдат разгледани по същество.

Първоинстанционното решение не е обжалвано от ответника в частта, в която искът за заплащане на заместващо обезщетение за причинените на В. Й. К. неимуществени вреди е уважен до сумата от 60 000 лв., поради което в тази част то е влязло в сила и въззивният съд не дължи произнасяне.

Съгласно чл. 269 ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта – в обжалваната му част, като по останалите въпроси е ограничен от релевираните въззивни основания в жалбата.

Първоинстанционното решение е валидно и допустимо.

СОФИЙСКИЯТ АПЕЛАТИВЕН СЪД, след преценка на изложените от страните твърдения, доводи и възражения и на доказателствата по делото, съобразно разпоредбата на чл. 235 ГПК, приема следното:

Първоинстанционният съд е бил сезиран с осъдителен иск с правно основание чл. 432, ал. 1 КЗ, във вр. с чл. 45, ал. 1 ЗЗД.

Правната норма, регламентирана в чл. 432, ал. 1 КЗ, урежда и гарантира правната възможност на увреденото лице да предяви пряк иск за

обезщетяване на претърпените вреди срещу застрахователя, с когото делинквентът или отговорно за неговото противоправно деяние лице е сключил договор за застраховка "Гражданска отговорност", обезпечаваща неговата деликтна отговорност. Фактическият състав, от който възниква имуществената отговорност на застрахователя за заплащане на застрахователно обезщетение на увреденото лице, обхваща следните две групи материални предпоставки (юридически факти): 1) застрахованият виновно да е увредил ищеца, като му е причинил имуществени или неимуществени вреди, които от своя страна да са в пряка причинно-следствена връзка с противоправното поведение на застрахования и 2) наличие на застрахователно правоотношение, произтичащо от договор за застраховка "Гражданска отговорност" между делинквента и ответника – застраховател.

Тъй като обжалваното решение е влязло в законна сила в частта, в която е уважен искът за заплащане на застрахователно обезщетение за причинени неимуществени вреди при настъпване на процесното застрахователно събитие на 10.06.2022 г. – до сумата от 60000 лв. (в частта, в която първоинстанционното решение не е обжалвано), основанието (правопораждащите спорните материални права юридически факти) на предявения осъдителен иск е установено със сила на пресъдено нещо, като спорът по настоящото дело се съсредоточава върху обстоятелството дали първоинстанционният съд правилно е приложил критериите за справедливост, уредени в разпоредбата на чл. 52 ЗЗД, при определяне размера на заместващото обезщетение.

При определяне размера на обезщетението е необходимо да се отчете начинът на извършването на противоправното деяние, претърпените от пострадалия болки и страдания, вследствие на причинените му травматични увреждания, периодът за пълното възстановяване, неговата възраст, причинените му неудобства и дискомфорт при социални контакти, социално-икономическите условия в страната към момента на настъпване на застрахователното събитие – в средата на 2022 г., както и високият нормативно определен лимит на обезщетението за настъпили неимуществени вреди, виновно причинени от застраховано лице по застраховка "Гражданска отговорност" на автомобилистите, независимо от броя на пострадалите лица (арг. чл. 492, т. 1 КЗ - в релевантната редакция на тази правна норма).

Тъй като неимуществените вреди, които представляват неблагоприятно засягане на лични, нематериални блага, не биха могли да бъдат възстановени, предвиденото в закона обезщетение е заместващо и се определя съобразно критериите, предписани в правната норма на чл. 52 ЗЗД – по справедливост от съда. Съгласно ППВС № 4/1968 г. понятието "справедливост" по смисъла на чл. 52 ЗЗД не е абстрактно понятие. То е свързано с преценката на редица конкретни обективно съществуващи обстоятелства, които трябва да се имат предвид от съда при определяне на размера на обезщетението.

Видно е от обосновано кредитираните от първоинстанционния съд показания на разпитаните свидетели Г. Г., И. П. и от приетата автотехническа експертиза по делото, че водачът на лек автомобил „Фолксваген Пасат“ с рег. № *****, управляван от Г. А. Г., е причинил ПТП на 10.06.2022 г. в с.Вакарел, ул. Еледжик №17, като е навлязъл в лентата за насрещно движение и е блъснал движещата се срещу него пешеходка В. Й. К.. Към момента на възникване на взаимна видимост между пешеходката и водача на лек автомобил „Фолксваген Пасат“, пешеходката не е попадала в опасната зона за спиране на автомобила.

От приетата от като компетентно изготвена и неоспорена от страните съдебномедицинска експертиза се установява, че при процесното ПТП В. Й. К. е получила следните увреждания, изразяващи се в травми на ляв горен и ляв долен крайници: счупване на лявата лъчева кост на типично място; счупване на лявата голямопипицална кост в горния ѝ край; счупване на костите на лявата подбедрица, ангажиращо глезенната става. В резултат на травмата пострадалата е била подложена на оперативно лечение извършено на няколко етапа, което е било правилен избор на лечебен подход, предвид тежестта на уврежданията. Видно от проведенния преглед на пострадалата са налице остатъчни промени, изразяващи се в ограничение в обема движения, следствие на травмата в областта на лявата глезенна става, които ще останат доживот. С оглед големия обем на оперативни интервенции рискът от тромбоемблизъм се е повишил значително, като в конкретния случай, въпреки антикоагулантната терапия, е настъпила белодробна тромбоемболия. Предвид горното е налице пряка причинна връзка между травматичните увреждания причинени при пътнотранспортното произшествие и тромбоемболичния инцидент, който се явява усложнение и последица на травмата. Пострадалата е търпяла значителни по интензитет болки и страдания особено в първите месеци след увреждането и проведеното оперативно лечение. Към момента са налице такива при движение и физическо натоварване на крайника, ще се наблюдават и при промяна на времето, като същите ще продължат доживот.

Въззивният съд кредитира обсъдената съдебномедицинска експертиза, тъй като тя е изготвена след преценка на всички относими документи, като е отговорила подробно на всички поставени релевантни въпроси.

От свидетелските показания на разпитания в първоинстанционното производство свидетел К. Й. В. – син на пострадалата, се установява, че след процесното ПТП В. Й. К. е търпяла значителни болки, страдания, неразположения. След изписването ѝ от болницата, където са и били извършени три операции - две на крака и една на китката, се наложило да лежи три месеца, да е неподвижна. В тези три месеца тя била вкъщи на легло, на подлога, на памперси. Нуждаела се е от непрекъснати грижи - чужда помощ за хранене, за тоалет, за баня. По време на четвъртия месец, когато започнала рехабилитация, получила белодробна емболия от залежаването и отново постъпила в болница по спешност. Тя не успяла напълно да раздвижи

крака, куца и я боли постоянно, както и китката и се надува. Към момента на разпита се придвижва с патериците или с бастун. Преди инцидента тя работила като продавачка в едно заведение, като поради инцидента е преустановила работата си. Предстоят операции за изваждане на имплантите. След инцидента В. постоянно плачела, постоянно била разстроена, изпитвала силни болки. Белодробната емболия също ѝ се отразила зле, лечението на това заболяване налагало да пие хапчета доживот.

Съдът приема за достоверни показанията на свидетеля, тъй като, преценени с всички други събрани по делото доказателства - арг. от чл. 172 ГПК, те не са вътрешно противоречиви, житейски логични са, потвърждават се и от останалите събрани по делото доказателства, като субективните възприятия за последиците върху психиката на пострадалата и изживените от нея болки и страдания са непосредствени.

При така изяснените правнозначими факти въззивният съд приема, че заместващото обезщетение на пострадалата за причинените ѝ от противоправното поведение на делинквента неимуществени вреди е в размер на 80 000 лв. Наистина, законодателят е определил висок нормативен максимум на застрахователното обезщетение за причинените от застрахованото лице неимуществени вреди при причиняване на неимуществени вреди, независимо от броя на пострадалите лица – арг. от чл. 492, т. 1 КЗ. Следователно, по този начин той е целял заместващото обезщетение да отговаря на действително претърпените болки и страдания. Но заместващото обезщетение представлява парично право, като неговата обезщетителна функция е насочена към получаване на имуществени блага, чрез които да бъде морално удовлетворен пострадалият, като емоционално да бъдат потиснати изживените неблагоприятни последици от причинените му болки и страдания. В този смисъл съобразно общественно-икономическите условия в страната към момента на настъпване на процесното застрахователно събитие – средата на 2022 г., и наложилите се морални норми в обществото, самият механизъм на причиняване на увреждането; респ. съобразно съдебната практика справедливият размер за заплащане на заместващо обезщетение при подобни травматични увреждания (счупване на лявата лъчева кост на типично място; счупване на лявата голямопищялна кост в горния ѝ край; счупване на костите на лявата подбедрица, ангажиращо глезенната става; остро настъпила, въпреки терапията, белодробна тромбоемболия), на пострадалата на възраст - 71 години при настъпване на процесното застрахователно събитие, настоящата съдебна инстанция приема, че заместващото обезщетение за преживените от ищцата болки и страдания вследствие на настъпилото ПТП е в размер на сумата от 80 000 лв. Въззивният съд, при съобразяване с опитните правила, взема предвид и правнорелевантния факт, че при настъпване на процесното ПТП пострадалата като пешеходец неминуемо е изживяла силен стрес и уплаха. Освен това в резултат на инцидента са останали трайни увреждания доживот – белодробна тромбоемболия, ограничени движения на крака, болки в двамата крайника

при промяна във времето.

С оглед на гореизложеното, въззивният съд приема, че заместващото обезщетение на ищцата за причинените ѝ неимуществени вреди в резултат от процесното ПТП, възлиза на сумата от 80 000 лв., поради което предявеният осъдителен иск следва да бъде уважен до този размер, а първоинстанционното решение отменено в частта над присъдената сума от 60 000 лева до този размер и съответно потвърдено в останалата отхвърлителна част над 80 000 лева до претендирания размер от 120 000 лв.

По отношение на момента, от който е дължима законна лихва:

Настоящият състав възприема разрешенията, дадени в актуалната практика на ВКС, обективизирана в решение № 72 от 29.06.2022 г. по т. д. № 1191/2021 г. на I т.о. Според нея, Кодексът за застраховането, в сила от 01.01.2016 г., изрично диференцира отговорността на застрахователя за собствената му забава – чл. 497 КЗ – от отговорността му за забава, като функционално обусловена от отговорността на делинквента - чл. 494, т. 10 КЗ, чл. 493, ал. 1, т. 5 КЗ, вр. с чл. 429, ал. 2, т. 2, вр. с ал. 3, вр. с чл. 430, ал. 1, т. 2 КЗ. В решението е направен извод, че застрахователят следва да покрие спрямо увреденото лице отговорността на делинквента за дължимата лихва за забава от датата на уведомяването си от застрахования за настъпването на застрахователното събитие, или от датата на уведомяване или на предявяване на застрахователната претенция от увреденото лице, която от двете дати е най-ранна. След изтичане на срока по чл. 496, ал. 1 КЗ и при липса на произнасяне и плащане на обезщетение от застрахователя, същият дължи законната лихва върху обезщетението за собствената си забава. С решението е изоставено разбирането, обективизирано в решение по т.д. № 2013/2019 г., а от друга страна, изцяло е възприето становището в постановените решения по т. д. № 2466/2018 г. и по т. д. № 122/2020 г. на I т. о. В мотивите на решението по т. д. № 2466/2018 г. изрично е отразено, че: лихвите за периода от датата на деликта до датата на уведомяване на застрахователя не се покриват от застрахователя, а разликата в периодите по отношение на дължимото спрямо увреденото лице обезщетение за забава от делинквента и съответно - от застрахователя, се извежда не само от изричното правило на чл. 429, ал. 3, изр. 2 КЗ, но и предвид въведената с КЗ, в сила от 01.01.2016 г., абсолютна процесуална предпоставка за предявяване на пряк иск срещу застрахователя на делинквента по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите.

С оглед на посоченото в разглеждания случай застрахователят следва да дължи законна лихва, считано от датата на която му е предявена претенцията от увреденото лице за заплащане на застрахователно обезщетение. Установява се по първоинстанционното дело, че застрахователната претенция е предявена пред ответника на 29.06.2022 г. (л. 10 от гр. д. №179/2022 г.) Поради изложените съображения въззивният съд намира, че в разглеждания случай неправилно първоинстанционният съд е определил, че законна лихва се

дължи от застрахователя, считано от 29.09.2022 г. (считано от деня, в който е изтекъл 3- месечният срок по чл. 496, ал. 1 КЗ), а не от 30.06.2022 г. - датата следваща деня, в който е предявена претенцията от уреденото лице за заплащане на застрахователно обезщетение.

По разноските:

При този изход на спора в полза на процесуалния представител на въззивницата – ищца трябва да се присъдят на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, във вр. с чл. 273 ГПК и чл. 38, ал. 2 ЗА адвокатско възнаграждение за предоставената безплатна правна защита съобразно уважената част на подадената от нея въззивна жалба. Също така в полза на въззиваемия - ответник следва да се присъдят сторените разноски на основание чл. 78, ал. 3 ГПК, във вр. с чл. 273 ГПК съобразно отхвърлената част на подадената въззивна жалба. Въззивният съд определя дължимите разноски в минималните размери за адвокатски възнаграждения съгласно Наредба № 1 за минималните размери на адвокатските възнаграждения и вземайки предвид действителната правна и фактическа сложност на делото.

Воден от изложеното, Апелативен съд – София

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение №46/11.04.2023 г. по гр. д. №179/2022 г. по описа на Софийски окръжен съд, в частта, в която е отхвърлен предявеният от В. Й. К., ЕГН:*****, срещу „ЗАСТРАХОВАТЕЛНО ДРУЖЕСТВО „ЕВРОИНС” АД, ЕИК121265113, иск с правно чл. 432 КЗ, чл. 45 ЗЗД, чл. 52 ЗЗД и чл. 497, ал. 1, т. 1 КЗ над сумата от 60 000 лв. до сумата от 80 000 лв., представляваща застрахователно обезщетение за причинени неимуществени вреди от настъпило на 10.06.2022 г. застрахователно събитие по договор за застраховка "Гражданска отговорност" на автомобилистите и в частта, с която е определена дължима законната лихва, считано от 29.09.2022 г. до окончателното заплащане на обезщетението, като вместо това **ПОСТАНОВЯВА:**

ОСЪЖДА „ЗАСТРАХОВАТЕЛНО ДРУЖЕСТВО „ЕВРОИНС” АД, ЕИК121265113, да заплати на В. Й. К., ЕГН:*****, сумата от още 20 000 лв. или общо 80 000 лв., представляваща обезщетение за неимуществени вреди, причинени по повод възникнало на 10.06.2022 г. пътнотранспортно произшествие, ведно със законната лихва върху тази сума, считано от 30.06.2022 г. до окончателното изплащане на вземането.

ПОТВЪРЖДАВА решението в останалата обжалвана част, с която е отхвърлена исковата претенция на В. Й. К., ЕГН:*****, срещу „ЗАСТРАХОВАТЕЛНО ДРУЖЕСТВО „ЕВРОИНС” АД, ЕИК121265113, с правно основание чл. 432, ал. 1 КЗ, във вр. чл. 45, ал. 1 ЗЗД над сумата от 80 000 лв. до пълния претендиран размер от 120 000 лв., представляваща обезщетение за неимуществени вреди, причинени по повод възникнало на

10.06.2022 г. пътнотранспортно произшествие, ведно със законна лихва от 10.06.2022 г. до окончателното изплащане на вземането.

Решението в останалата част, като необжалвано, е влязло в сила.

ОСЪЖДА „ЗАСТРАХОВАТЕЛНО ДРУЖЕСТВО „ЕВРОИНС” АД, ЕИК121265113, да заплати по бюджетна сметка на Софийски апелативен съд, на основание чл. 78, ал. 6 ГПК, сумата от 400 лв. – дължима държавна такса за въззивното производство.

ОСЪЖДА на основание чл. 38, ал. 2 ЗА вр. с чл. 78, ал. 1 ГПК и чл. 273 ГПК „ЗАСТРАХОВАТЕЛНО ДРУЖЕСТВО „ЕВРОИНС” АД, ЕИК121265113, да заплати на адв. С. К. Н. от САК, с ЕГН:*****, сумата от 1817 лв. – адвокатско възнаграждение за осъщественото безплатно процесуално представителство пред Апелативен съд – София съобразно уважената част от въззивната жалба.

ОСЪЖДА на основание чл. 78, ал. 3 ГПК вр. с чл. 273 ГПК В. Й. К., ЕГН:*****, да заплати на „ЗАСТРАХОВАТЕЛНО ДРУЖЕСТВО „ЕВРОИНС” АД, ЕИК121265113, сумата от 300 лв. – юрисконсултско възнаграждение за осъщественото процесуално представителство пред Апелативен съд – София съобразно отхвърлената част на въззивната жалба.

Решението може да се обжалва с касационна жалба пред Върховния касационен съд по правилата на чл. 280 ГПК в 1-месечен срок от връчването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____